

Monisidosryhmäinnovaatio syntyy tulevaisuuden tulkinnoissa ja arvo-odotuksissa

Ida Parkkinen

Epävarmuus määrittelee elämäämme monin tavoin tänä päivänä. Se korostuu erityisesti yhteiskunnallisella tasolla ilmenevissä haasteissa, jotka on ratkaistava tulevaisuuttamme varten. Epävarmuuden takia tulevaisuutta rakennetaan usein pelkojen ja uhkien kautta. Toisaalta mahdollisuudet ja ratkaisut avautuvat yhtä lailla epävarmuuden ja tuntemattoman tulevaisuuden myötä.

Kuvitellaan hetki nuotion tekemistä metsässä, jonne olemme kerääntyneet tulipaikan äärelle. Jokainen meistä tuo tähän pyrkimykseen erilaisia ideoita, keinoja, kokemuksia, ja taitoja. Jotkut meistä ovat keränneet puut, toiset taas osaavat asetella ne ja syyttää liekin. Yhdessä työskentelyyn liittyy tietenkin epävarmuutta. Onko puu tarpeeksi kuivaa? Löytyykö meiltä tulitikkuja vai pitääkö keksiä muita keinoja liekin syyttämiseen? Auttaako vai haittaako tuuli ponnistelujamme? On myös merkittävää huomata, ketkä tulevat mukaan ja mitä tulkintoja yhteistyöstä aletaan rakentaa. Pystymmekö yhdessä kuvittelemaan nuotion ennen tulen syttymistä? Osaammeko koordinoida toiminnan niin, että tulella on mahdollisuus syttyä eikä kukaan vahingossa tukahduta kytevää liekkiä? Näistä epävarmuustekijöistä huolimatta yhteinen päämäärämme pysyy samana: luoda toimiva ja kutsuva nuotio. Tällainen tapahtumasarja on moniääninen, kokeileva ja jatkuvasti muuttuva.

Kuten tässä leirinuotiotarinassa, tiedämme, että myös sidosryhmäinnovaatioissa on epävarmuustekijöitä, moniäänisyyttä ja yhteinen päämäärä (esim. Reypens ym., 2021; Rühli ym., 2017). Väitöskirjassani tutkin yksilöllistettyä terveyttä kehityksessä olevana sidosryhmäinnovaationa eli eräänlaisena nuotion rakenteluna. Yksilöllistetty terveys on terveydenhuollon innovaatio, johon liittyy ajatus toimenpiteiden räätälöinnistä potilaiden yksilöllisten ominaisuuksien mukaan. Siihen liittyy systeeminen muutos, johon osallistuvat esimerkiksi kansalai-

set, poliittiset päättäjät, yritykset, tutkijat ja terveydenhuollon ammattilaiset.

Yksilöllistetty terveys nähdään tärkeänä tulevaisuuden terveydenhuoltoratkaisuna. Suomessa, kuten muuallakin Euroopassa, kohtaamme jatkuvasti ikääntyvän väestön yhdistettynä pidempään elinajan odotteeseen ja kasvaviin kustannuksiin. Suomen Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (2015) on todennut, että yksilöllistetty terveys on luonut merkittäviä odotuksia terveydenhuoltosektoria mullistavista muutoksista ja hyödyllisistä vaikutuksista yhteiskuntaan ja talouteen, vaikka se on vasta kehityksessä (ks. myös Tarkkala ym., 2019).

Väitöskirjani sijoittuu innovaatiojohtamisen ja organisaatiotutkimuksen kentälle, jossa systeeminen innovaatio viittaa toimijoiden, käytäntöjen, ja resurssien muodostamaan kokonaisuuteen, jonka tarkoituksena on ratkaista yhteiskunnallinen haaste yhteistyön avulla (esim. Midgley & Lindhult, 2021; Rühli ym., 2017). Systeemiset lähestymistavat ovat osoittaneet, että innovaatio on monitahoinen prosessi, johon toimijoiden välinen vuorovaikutus vaikuttaa. Valitsin monisidosryhmälähestymistavan, koska se auttaa tarkastelemaan erilaisia näkökulmia ja vuorovaikutusta osana innovaatiota ja tunnistamaan, että sidosryhmillä on useita käsityksiä ja tulkintoja ratkaistavana olevasta haasteesta ja siihen liittyvistä arvonluontinäköymistä (esim. Alvarez & Sachs, 2023; Rühli ym., 2017).

Aikaisemman tutkimuksen perusteella emme kuitenkaan tiedä innovaation monimutkaisista, kehkeytyvistä ja tulevaisuuteen suuntautuvista ulottuvuuksista, jotka näyttäytyvät erityisesti sen alkuvaiheissa. Suurin osa aiemmista tutkimuksista käsittelee innovaatioita jälkikäteen, kun ne ovat jo vakiintuneet markkinoilla. Käsitksemme sidosryhmien osallistumisesta innovaatiotoimintaan on keskittynyt konkreettisiin tuloksiin – nuotion roihuamiseen – ja jättänyt huomiotta vivahteikkaat ja monimutkaiset pro-

sessit, jotka johtavat niihin. Tiedämme vain vähän valmisteluvaiheiden sidosryhmävuorovai-
kutuksesta, joka muokkaa innovaatiota ja sen
mahdollisia kehityskulkuja.

Väitöskirjassani halusin tietää, miten moni-
sidosryhmäinnovaation alkuvaiheet kehittyvät.
Tarkastelin yksityisen ja julkisen sektorin sidos-
ryhmien odotuksia yksilöllistetyn terveyden tu-
levaisuudesta Suomessa. Tutkimukseni tarjoaa
rikkaan aineistolähtöisen analyysin vivahteik-
kaasta prosessista, jossa sidosryhmien intressit
ja arvot muokkaavat yksilöllistetyn terveyden
mahdollisia tulevaisuuskujuja.

Aloitin tutkimustyöni keskustelemalla alalla
työskentelevien ihmisten kanssa ja haastattele-
malla avaintoimijoita. Haastatteluiden lisäksi
keräsin aineistoa, joka koostui kenttämuistiin-
panoista ja muusta saatavilla olevasta kirjalli-
sesta aineistosta. Havaitsin, että aineistossa ko-
rostuivat tulevaisuus ja siihen liittyvät odotukset.
Aluksi lähestyin aineistoa laadullisilla sisällön-
analyysin ja teemoittelun menetelmillä. Halusin
ensin tietää eri toimijoista ja heidän välisistä
yhteyksistään. Tuloksena kuvasin toimijoita ja
heidän roolejaan sekä kehittymässä olevaa si-
dosryhmäympäristöä. Se jätti minut miettimään,
miten toimijat rakentavat tulevaisuutta ja miten
voisin tarttua aineiston osoittamiin odotuksiin
ja tulevaisuuden ulottuvuuteen.

Siksi lähestyin aineistoani seuraavaksi tari-
nankerronnan (Boje, 2001, 2008) avulla. Tämä
lähestymistapa auttoi minua ymmärtämään
maailmaa, jolle on ominaista nopea muutos, ar-
vaamattomuus ja monitulkintaisuus. Sellainen
maailma rakentuu tarinoista, jotka voivat valjas-
taa tulevaisuuden mahdollisuudet. Nuotiopai-
kallamme tämä on kuin tietäisi, mitä puuta
käyttää tai miten suojata lepattava liekki tuu-
lenpuuskalta. Kerromme jatkuvasti elämäämme
esittämällä valittuja paloja ja katkelmia ajatuk-
sistamme ja kokemukstamme. Valitsimme
palaset sen mukaan mikä vaikuttaa sopivan til-
lanteeseen ja rakentavan mahdollisuuksia eteen-
päin. Samalla tulevaisuus rakentuu palasista, joi-
ta sovittelemme yhteen muiden kanssa.

Kun analysoin lisää aineistoa, tutustuin ker-
rottuihin odotuksiin sidosryhmäsuhteista, ke-
hittyvästä yhteistyöstä ja toimintaympäristön
muotoutumisesta. Haastateltavat kuvasivat tu-
levaisuutta, nykyhetken epävarmuustekijöitä ja
kohtaamia haasteita. He kertoivat toiminta-

ympäristön odottavasta ilmapiiristä valmisteilla
olevien keskeneräisten asioiden vuoksi. Olin
vakuuttunut siitä, että aineistossa tarinat esiin-
tyivät hajanaisina katkelmina sen sijaan, että ne
muodostaisivat johdonmukaisen kerronnallisen
rakenteen. Siksi päätin keskittyä analysissani
tulevaisuutta määritteleviin tarinakatkelmiin
eli antenarratiiveihin (Boje, 2008). Löydökset
osoittivat, että nämä tarinakatkelmat edustavat
innovaation sytykkeitä, jotka ovat täynnä epä-
varmuutta ja mahdollisuuksia. Nämä sytykkeet
kertovat, miten innovaatio muotoutuu – mitkä
sytykkeet voisivat saada tulen syttymään. Ne
toimivat rakennuspalikoina valmiille kertomuk-
sille ja ilmentävät vivahteita siitä, miten syste-
minen innovaatio kehkeytyy epävarmuuden
keskellä.

Lopuksi analysoin näitä tulevaisuuteen liitty-
viä tarinakatkelmia tarkemmin ja teemoittelin
aineistoa kuvatakseni monisidosryhmäinno-
vaation erityispiirteitä. Kuljin edestakaisin em-
piiristen ilmiöiden, teorioiden ja kirjoittamisen
välillä. Analyysini pohjalta aloin löytää perus-
teluja alustavan, keskeneräisen ja kehkeytyvän
innovaation tutkimiselle. Tutkimukseni palaset
loksahdivat kohdalleen.

Tutkimukseni löydökset näyttävät, että sys-
teeminen innovaatio kehittyi alkuvaiheissaan
jatkuvana prosessina tilannesidonnaisesti, en-
nakoivasti ja tunnustelevasti. Kuvaamani inno-
vaation sytykkeet muodostavat rakennelman,
joka yhdistää erilaisia kehkeytyviä tarinoita.
Tutkimukseni havainnollistaa kehittymässä
olevaa sidosryhmäympäristöä ja siihen liitty-
vää monimutkaisuutta ja epävarmuutta. Tässä
ympäristössä tulevaisuuden terveydenhuolto-
ratkaisut toimivat keskeisenä kysymyksenä, joka
kiinnosti useita sidosryhmiä, vaikka sitä kysy-
mystä määriteltiin, neuvoteltiin ja tarkistettiin
jatkuvasti sen mukaan, miten ymmärrys kehity-
tyi ja muotoutui sidosryhmien välillä.

Tunnistamani tarinakatkelmat määrittelivät
tulevaisuutta moniäänisessä sidosryhmien val-
mistelutyössä. Niiden kautta sidosryhmät hou-
kuttelivat muita valmistautumaan tuntematto-
maan tulevaisuuteen omien arvo-odotustensa
ja tulevaisuustulkintojensa kautta. Totesin, että
valmistelutyön moniäänisyys kuvasi yhteisten
merkitysten rakentamista, johon liittyi epävar-
muutta tulevaisuudesta. Suurimpana haasteena
oli resurssien tuhlaaminen päällekkäiseen työ-

hön, mikä aiheutti turhautumista ja jännitteitä sidosryhmien keskuudessa. Sidosryhmät kuitenkin maunivat haasteita mahdollisuudeksi tarjoamalla vaihtoehtoisia ratkaisuja yhteistyön lisäämiseksi. He navigoivat epävarmuutta ja ennakoinnattomuutta joustavasti ja ottivat myös vastaan kansainväliset mahdollisuudet sidosryhmäyhteistyöhön.

Tutkimukseni ilmentää, että yksilöllistetty terveys kerrottiin olevaksi arvo-odotusten ja tulkintojen kautta. Se oli esimerkiksi tulevaisuuden visio terveydenhoidosta, kansallinen odotus kansantalouden uutena kulmakivenä, liiketoimintamahdollisuus innovaatioyrityksille ja portti parempiin terveyspalveluihin kansalaisille. Tulevaisuudesta tehdyt tulkinnat muovasivat yksilöllistettyä terveyttä, jonka merkitys ei ollut vakiintunut. Kun tulevaisuutta tulkittiin, se tehtiin menneisyyden todisteiden ja kokemusten valossa. Tutkimukseni tuo esiin, että arvo-odotukset ja kehittyvä toimintaympäristö muokkaavat innovaatiota ja siitä tehtyjä tulkintoja ja päinvastoin.

Tutkimukseni tärkein tulos osoittaa, että monisidosryhmäinnovaatio kehittyi tarinankerrontana, jossa ennakoiva merkityksenrakentaminen, tulkinnalliset prosessit ja muuttuvat arvo-odotukset muotoilevat innovaatiota. Tarinankerronta määrittelee yksilöllistetyn terveyden toteutumisen reunaehdoja, ohjaa sidosryhmien organisoitumista innovaation arvo-odotusten äärelle ja pyrkii vakiinnuttamaan systemin toimintatapoja.

Tutkimukseni perusteella väitän, että systeminen innovaatio on jatkuvasti kehittyvä, keskeneräinen ja suuntautunut kohti tulevaisuutta, houkutellen monia toimijoita valmistautumaan tuntemattomaan. Käytin tulevaisuutta keskeisenä tekijänä, kun tarkastelin sidosryhmäsuhteita, moniäänisyyttä ja sytykkeitä innovaation lähtökohtina. Huomionarvoista on se, miten erilaiset toimijat pysähtyvät yhteisen mahdollisuuden äärelle alkaen kaavilla yhteistyötä ja tulevaisuuden tarinaa.

Väitöskirjani löydökset tuottavat uutta tietoa systeemisestä innovaatiosta käsittelevään tutkimukseen, jossa on aiemmin keskitytty tunnistamaan valmiita prosesseja ja lineaarisia malleja. Ensinnäkin löydökset lisäävät ymmärrystä kehkeytyvästä innovaatiosta systeemisen innovaation keskusteluun (ks. Midgley & Lindhult,

2021). Laajennan aiempien tutkimusten näkökulmaa innovaation alkuvaiheisiin kuvaamalla, että innovaation sytykkeet rakentavat tulevia kehityskulkuja. Aiemmissä tutkimuksissa on tarkasteltu innovaatioita vasta sen jälkeen, kun ne ovat kiteytyneet konkreettisiksi tuloksiksi. Tutkimukseni poikkeaa tällaisista takautuvista tutkimusmenetelmistä keskittymällä monisidosryhmäinnovaatioon alkuvaiheessa olevana pyrkimyksenä, jolle on ominaista tulevaisuuden merkitysten etsiminen.

Toiseksi löydökset laajentavat monisidosryhmäprosesseja käsittelevää tutkimusta (esim. Reypens ym., 2016) osoittamalla, että innovaatio kehittyi jatkuvana ja keskeneräisenä prosessina, joka kehkeytyy sidosryhmien yhteistyössä. Keräsin empiirisen aineistoni sidosryhmäsuhteiden alkuvaiheissa ja osoitan, että tulkinnat sidosryhmäsuhteiden kehityksestä muokkaavat nykyhetken toimintaa tulevaisuutta varten. Näiden tulkintojen avulla voidaan selvittää innovaation alkuvaiheiden dynamiikkaa, joka kehittyi tarinankerronnan muodossa. Tarinankerrontaan keskittyminen ansaitsee huomiota sidosryhmien yhteistyössä vastaamalla kehotukseen tutkia niitä elementtejä, jotka kannattelevat kehkeytyvää innovaatiota epävarmojen kehityskulkujen äärellä (Alvarez & Sachs, 2023; Rühli ym., 2017).

Kolmanneksi tutkimus lisää uudenlaisen empiirisen kontekstin sidosryhmäinnovaatioita käsittelevään tutkimukseen (esim. Rühli ym., 2017). Löydökset kehityksessä olevasta sidosryhmäympäristöstä kuvaavat, että innovaation sytykkeet sisältävät arvo-odotuksia. Aiemmassa tutkimuksessa on tunnistettu, että erilaiset sidosryhmäympäristöt edistävät innovaatioita vastauksena monimutkaiseen sosioekonomisiin haasteisiin. Tuon tähän keskusteluun uuden näkökulman, jossa korostan arvonluonnin tilannesidonaisuutta muotoutuviin sidosryhmäsuhteissa, joissa jatkuvasti rakennetaan yhteisiä merkityksiä tulevaisuuden arvonluonnin mahdollisuuksista.

Tieteellisiin keskusteluihin osallistumisen lisäksi tutkimukseni kannustaa myös yksilöllistettyä terveyttä kehittäviä yrityksiä ja julkisorganisaatioita kiinnittämään huomiota omiin ja muiden sidosryhmien odotuksiin yksilöllistetyn terveyden tulevasta arvosta. Avoin keskustelu odotuksista nopeuttaa innovaation

etenemistä. Syvällinen analyysini kehkeytyvästä innovaatiosta antaa myös tietoa ja ymmärrystä valmistelutyön hiomista varten, jotta eri toimijat voivat navigoida muutotumassa olevan innovaation monimutkaisilla poluilla myös alkuvaiheita pidemmälle.

Kun kokoonnumme vertauskuvallisen leirinuotiomme ääreen, otamme vastaan ne epävarmuustekijät, jotka kuuluvat keskeneräiseen tapahtumasarjaan. Saatamme myös huomata, että yhteistyöllä ja oivaltavalla tutkimuksella voimme valaista ympärillä auvautuvia polkuja ja varmistaa, että nuotio palaa kirkkaana metsän arvaamattomien varjojen keskellä.

Tulevaisuudessa olisikin tarpeen tutkia lisää niitä tapahtumia, jotka liittyvät innovaation alkuvaiheiden epävarmuuteen. Olisi myös mielenkiintoista seurata yhteistyön tuloksia ja kehkeytymistä tulen syyttämisestä esimerkiksi veden keittämiseen. Mitä kaikkea yhteisellä nuotiolla voisikaan valmistaa? Mutta se on jo toinen tarina.

KTM Ida Parkkisen kauppatieteiden alaan kuuluva väitöskirja "Innovation embedded in a storytelling system: An antenarrative construction of multistakeholder innovation" tarkastettiin perjantaina 12.4.2024 klo 12 yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnassa Itä-Suomen yliopistossa. Vastaväittäjänä tilaisuudessa toimi professori Janne Tienari kaupparakenteakoulu Hankenista ja kustoksena professori Hanna Lehtimäki Itä-Suomen yliopistosta.

VÄITÖSKIRJA

Parkkinen Ida (2024) Innovation embedded in a storytelling system: An antenarrative construction of multistakeholder innovation. *Dissertations in Social Sciences and Business Studies*, 320. University of Eastern Finland. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-5140-3>

LÄHTEET

- Alvarez, Sharon & Sachs, Sybille (2023). Where do stakeholders come from? *The Academy of Management Review* 48: 2, 187–202. <https://doi.org/10.5465/amr.2019.0077>
- Boje, David (2001). *Narrative methods for organizational & communication research*. Lontoo: SAGE.
- Boje, David (2008). *Storytelling organizations*. Lontoo: SAGE.
- Midgley, Gerald & Lindhult, Erik (2021). A systems perspective on systemic innovation. *Systems Research and Behavioral Science* 38: 5, 635–670. <https://doi.org/10.1002/sres.2819>
- Reypens, Charlotte, Lievens, Annouk & Blazevic, Vera (2016). Leveraging value in multi-stakeholder innovation networks: A process framework for value co-creation and capture. *Industrial Marketing Management* 56, 40–50. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2016.03.005>
- Reypens, Charlotte, Lievens, Annouk & Blazevic, Vera (2021). Hybrid orchestration in multi-stakeholder innovation networks: Practices of mobilizing multiple, diverse stakeholders across organizational boundaries. *Organization Studies* 42: 1, 61–83. <https://doi.org/10.1177/0170840619868268>
- Rühli, Edwin, Sachs, Sybille, Schmitt, Ruth & Schneider, Thomas (2017). Innovation in multistakeholder settings: The case of a wicked issue in health care. *Journal of Business Ethics* 143: 2, 289–305. <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2589-1>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2015). Improving health through the use of genomic data. Finland's genome strategy. Working group proposal. Raportteja ja muistioita (STM) 2015:34. Available at <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3598-3>
- Tarkkala, Heta, Helén, Ilpo, & Snell, Karoliina (2019). From health to wealth: The future of personalized medicine in the making. *Futures* 109, 142–152. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2018.06.004>